

Mangfoldighed i arbejdsstyrken og muskel- og skeletbesvær: gennemgang af fakta og tal samt eksempler

Det Europæiske Observatorium for Risikoovervågning
Resumé

Forfattere: Iñigo Isusi, Antonio Corral, Jessica Durán (IKEI), Jan de Kok, Jacqueline Snijders (Panteia), Tobias Bühring (Oxford Research), Maurizio Curtarelli (EU-OSHA)

Projektledeelse: Maurizio Curtarelli (EU-OSHA).

"Denne rapport er bestilt af Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (EU-OSHA). Dens indhold, herunder eventuelle holdninger og/eller konklusioner, er alene forfatterens/forfatternes og afspejler ikke nødvendigvis EU-OSHA's synspunkter. Rapporten er baseret på data fra Eurofound (europæisk undersøgelse af arbejdsvilkår 2015), Eurostat (arbejdsstyrkeundersøgelsens kernemodul 2018, arbejdsstyrkeundersøgelsens ad hoc-modul om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen 2013, arbejdsstyrkeundersøgelsens ad hoc-modul om migrantarbejdere 2014, interviewundersøgelsen vedrørende sundhed i EU 2014, EU-statistikker over indkomstforhold og levevilkår 2017) og Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) (FRA-undersøgelse om kvinders trivsel og sikkerhed 2012, FRA-undersøgelse om LGBT i Den Europæiske Union 2012). Ansvar for alle konklusioner, der drages af disse data, er udelukkende forfatterens/forfatternes."

**Europe Direct er en tjeneste, der har til formål at hjælpe med
at besvare spørgsmål om Den Europæiske Union**

Frikaldsnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Nogle mobiltelefonoperatører tillader ikke adgang til 00 800-numre eller kræver penge for opkaldet.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union fås på internettet (<http://europa.eu>).

Katalogoplysninger findes på omslaget af denne publikation.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2020

© Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur, 2020

Gengivelse af indholdet heri er tilladt med kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
En begrebsramme for arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær	3
Eksposering for risici og udbredelse af sundhedsmæssige problemer og problemer relateret til muskel- og knoglebesvær.....	3
Eksposering for fysiske risikofaktorer.....	4
Eksposering for psykosociale og organisatoriske risikofaktorer	5
Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for kvindelige arbejdstagere.....	5
Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for migrantarbejdere.....	6
Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for LGBTI-arbejdstagere	7
Beskæftigelsesmæssige segregeringsmønstre	7
Analyse af praksisser og politikinitiativer	8
Politik anbefalinger	8

Liste over figurer og tabeller

Figur 1: Teoretisk ramme om arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær	10
Tabel 1: Liste over analyserede udvalgte casestudier	11

Resumé

Indledning

- Muskel- og skeletbesvær er et af de mest udbredte arbejdsrelaterede sundhedsmæssige problemer i Europa med store konsekvenser for arbejdstagere, virksomheder og samfundet som helhed. Muskel- og skeletbesvær kan defineres som svækkelse af kropsvæv som muskler, led, sener, ledbånd, nerver, brusk og knogler og af lokal blodcirkulation. Hvis muskel- og skeletbesvær primært skyldes eller forværres af arbejde og af indvirkningen fra de umiddelbare omgivelser, hvor arbejdet udføres, betegnes det som arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær.
- Dette forskningsprojekt undersøger, i hvilket omfang den europæiske arbejdsstyrkes stigende mangfoldighed er forbundet med en større grad af eksponering for dårlige arbejdsvilkår og sundhedsrelaterede problemer, med specifikt fokus på muskel- og skeletbesvær. Forskningsprojektet fokuserer på tre specifikke grupper arbejdstagere (kvindelige arbejdstagere, migrantarbejdere og LGBTI-arbejdstagere (lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede), som ifølge den foreliggende dokumentation har større sandsynlighed for at være ansat i jobs (og sektorer), der er forbundet med øget eksponering for sundhedsmæssige risici og risiko for muskel- og skeletbesvær, herunder psykosociale og organisatoriske risici, ofte i forbindelse med dårlige arbejdsvilkår.
- Projektet indebar en omfattende gennemgang og analyse af det aktuelle dokumentationsgrundlag, nærmere bestemt den internationale videnskabelige litteratur og statistiske data fra en række officielle kilder, som bidrog med indsamling og analyse af primære data gennem feltarbejdsaktiviteter. Der blev gennemført interviews med interessenter og eksperter på EU-niveau og nationalt niveau samt fokusgrupper og interviews med arbejdstagere fra de tre grupper, der var genstand for undersøgelsen. Resultatet af feltarbejdet supplerede den allerede foreliggende dokumentation.
- Projektet er en del af et større forskningsprogram, der udføres af Det Europæiske Arbejds miljøagentur (EU-OSHA) i 2018-2020 og har fokus på arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær. Resultaterne af undersøgelsen vil også indgå i den efterfølgende kampagne for sunde arbejdspladser 2020-2022 om muskel- og skeletbesvær, som koordineres af EU-OSHA og omfatter alle EU-medlemsstaterne.

En begrebsramme for arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær

- Arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær er forbundet med mange forskellige (kombinationer af) risikofaktorer og kan have en række konsekvenser for arbejdstagere. Inden for dette projekts rammer og baseret på resultaterne af et tidligere EU-OSHA-forskningsprojekt om muskel- og skeletbesvær er der blevet udviklet en begrebsmodel for sammenhænge mellem risikofaktorer, muskel- og skeletbesvær og følgerne af muskel- og skeletbesvær, som præsenteres grafisk i figur 1.
- Ifølge denne begrebsmodel er muskel- og skeletbesvær forbundet med forskellige typer af risikofaktorer, herunder sociodemografiske og individuelle faktorer, fysiske risikofaktorer, organisatoriske og psykosociale risikofaktorer samt beskæftigelsesrelaterede risikofaktorer.

Eksposering for risici og udbredelse af sundhedsmæssige problemer og problemer relateret til muskel- og knoglebesvær

- Resultaterne af dette projekt viser, at arbejdstagerne i de grupper, der er genstand for undersøgelsen, har en tendens til at have et dårligere helbred (både fysisk og psykisk) end andre arbejdstagere. Kvindelige arbejdstagere angiver ikke bare — ifølge deres egen opfattelse — at have et dårligere fysisk og psykisk helbred, men også at opleve flere begrænsninger i de daglige aktiviteter som følge af sundhedsmæssige problemer samt større fravær fra arbejdet på grund af sundhedsmæssige problemer.

- Den foreliggende dokumentation og resultaterne af vores feltarbejde viser, at de tre grupper af arbejdstagere, vi her beskæftiger os med, er mere eksponeret end den brede befolkning for psykosociale og organisatoriske risikofaktorer på arbejdspladsen, nærmere bestemt chikane, forskelsbehandling, mobning og verbale overgreb, midlertidige ansættelser, jobusikkerhed, lavere løn og begrænsede karrieremuligheder, og for fysiske risikofaktorer som løft eller flytning af tunge byrder, ensidigt gentagne bevægelser, langvarigt stillesiddende arbejde og flytning af patienter, hvilket ofte er forbundet med udbredelsen af muskel- og skeletbesvær.
- Litteraturen og de foreliggende data viser, at muskel- og skeletbesvær er mere udbredt blandt kvinder og migrantarbejdere. Eksempelvis angav 60 % af de kvindelige arbejdstagere i EU, der deltog i den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkår i 2015, at lide af én eller flere former for muskel- og skeletbesvær. Den hyppigst angivne lidelse var rygsmerter efterfulgt af muskelsmerter i skulder, nakke og/eller øvre ekstremiteter. Vores projekts feltarbejdsfase viste, at denne høje incidensrate for muskel- og skeletbesvær blandt kvindelige arbejdstagere ikke er bredt anerkendt af samfundet som helhed.
- Migrantarbejdere angiver et dårligere helbred end indenlandske arbejdstagere, og også flere arbejdsulykker, omend dette undersøgelsesresultat forstyrres af det faktum, at mange migrantarbejdere er unge med et godt helbred (den såkaldte "sund migrant-effekt"). Men selv unge migrantarbejdere udvikler ofte meget hurtigt kroniske sundhedsmæssige problemer som følge af deres dårlige arbejdsvilkår og konstante eksponering for risici, navnlig fysiske risici. Muskel- og skeletbesvær er også særligt udbredt blandt migrantarbejdere ifølge både den foreliggende dokumentation og resultaterne af feltarbejdet. Deskriptive analyser og regressionsanalyser udført for en række statistiske kilder viser, at migranter i højere grad angiver muskel- og skeletbesvær i enhver form end indenlandske arbejdstagere.
- LGBTI-arbejdstagere angiver et dårligere fysisk og psykisk helbred end den brede befolkning, og bestemte undergrupper (for eksempel transkønnede arbejdstagere) angiver endnu dårligere sundhedsmæssige niveauer. Både den foreliggende dokumentation, omend den er begrænset, og resultaterne af vores feltarbejde viser, at LGBTI-arbejdstagere angiver flere problemer relateret til muskel- og skeletbesvær, og incidensraten for depression, selvmordstanker, angst og selvskaade er også højere i denne gruppe. Selv om resultaterne af vores feltarbejde til en vis grad har udfyldt eksisterende huller i forskningen, er der behov for mere forskning for bedre at få klarlagt udbredelsen af muskel- og skeletbesvær blandt LGBTI-arbejdstagere.
- Oftest er ikke bare én af disse risikofaktorer relateret til muskel- og skeletbesvær til stede, men flere på én gang, hvilket giver en højere sandsynlighed for at udvikle problemer relateret til muskel- og skeletbesvær. Eksponering for disse risikofaktorer akkumuleres over tid, hvilket øger sandsynligheden for at udvikle sundhedsmæssige problemer, især muskel- og skeletbesvær, og navnlig med stigende alder.

Eksposering for fysiske risikofaktorer

- Der er tydelig dokumentation for, at kvinder og migrantarbejdere i særlig grad er eksponeret for en række fysiske risici, der ofte ses i forbindelse med bestemte opgavetyper i specifikke sektorer og fag, hvor disse grupper oftere er repræsenteret.
- Kvindelige arbejdstagere er eksponeret for nogle fysiske risikofaktorer på arbejdspladsen, der vides at være direkte forbundet med udvikling af muskel- og skeletbesvær, såsom løft, håndtering og flytning af patienter, ensidigt gentagne bevægelser, ubekvemme, tvungne og trættende arbejdsstillinger og langvarigt stående eller siddende arbejde. Disse fysiske jobkrav undervurderes ofte i forskningen og af myndigheder, der beskæftiger sig med sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. De er tilbøjelige til at have mere fokus på tunge og fysisk krævende arbejdsopgaver i de sektorer, der er domineret af mænd.

- Migrantarbejdere er i særlig grad eksponeret for en række fysiske risici på arbejdspladsen, herunder risici forbundet med at bære eller flytte tunge byrder og at indtage tvungne, ubekvemme og trættende arbejdsstillinger og udføre ensidigt gentagne bevægelser, samt for miljømæssige risici (vibrationer, ekstreme temperaturer osv.).
- Der er begrænset dokumentation for LGBTI-arbejdstageres eksponering for fysiske risici på arbejdspladsen. Men den foreliggende dokumentation indikerer, at en sådan eksponering oftest er forbundet med bestemte sektorer og fag, hvor disse arbejdstagere oftest er ansat.

Eksposering for psykosociale og organisatoriske risikofaktorer

- Disse fysiske risikofaktorer ses også sammen med forskellige organisatoriske og psykosociale risikofaktorer, som kan have store konsekvenser for arbejdstageres sundhed og trivsel, herunder muskel- og skeletbesvær.
- Samlet set viser den dokumentation, vi har samlet, at arbejdstagerne i de tre grupper, der er genstand for undersøgelsen, er eksponeret for en række fælles risikofaktorer, der skyldes dårligere arbejdsvilkår. De omfatter lavere løn, usikre ansættelsesforhold (for kvindelige arbejdstageres vedkommende kan det dreje sig om ufrivillig deltidsbeskæftigelse, for migrantarbejdere ulovlige kontrakter eller ingen kontrakt, og for alle tre grupper tidsbegrænsede kontrakter), begrænsede karrieremuligheder (det såkaldte "glasloft", som kvindelige arbejdstagere og LGBTI-arbejdstagere rammer) samt længere og ubekvemme arbejdstider eller overtidspraksisser. Vores feltarbejde viste, at disse risikofaktorer påvirker motivation, selvværd og indtjeningsevne negativt (hvilket igen påvirker levevilkår, kost, boligforhold osv.) med øget stress og langvarig træthed til følge. Dertil kommer, at jobs med usikre ansættelsesvilkår er forbundet med arbejdsgivere, der lægger mindre vægt på forhold, der vedrører sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Det betyder, at disse arbejdstagere har en øget risiko for sundhedsmæssige problemer generelt, navnlig muskel- og skeletbesvær.
- Den foreliggende dokumentation og vores feltarbejde viste også, at de tre grupper, der er genstand for undersøgelsen, ofte eksponeres for negative oplevelser såsom forskelsbehandling, mobning, chikane, verbale overgreb og fysisk vold, ofte i skærpet grad, når det gælder kvindelige, transkønnede og interkønnede arbejdstagere uønsket seksuel opmærksomhed og, for LGBTI-arbejdstageres vedkommende, subtile verbale mikroaggressioner i form af jokes og latterliggørelse, blikke, sladder og negative bemærkninger. Sådanne oplevelser er forbundet med stress og et svækket psykisk helbred, er skadeligt for det generelle helbred og medfører en øget sandsynlighed for muskel- og skeletbesvær.
- I alle tre grupper findes en række enkeltpersoner, der er særligt dårligt stillet som følge af kombinationen (intersektionalitet) af en række individuelle og sociale faktorer (f.eks. kønsidentitet/seksuel orientering), race, udseende, geografisk oprindelse, klasse, uddannelsesniveaue). Hver af disse kombinationer er forbundet med at være dårligt stillet på specifikke og unikke måder.

Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for kvindelige arbejdstagere

- Vores feltarbejde viste, at kvindelige arbejdstagere har en særlig risiko som følge af deres dobbeltrolle som arbejdstager og ulønnet omsorgsperson (for børn eller andre familiemedlemmer samt i hjemmet), og er eksponeret for en større fysisk og psykisk byrde, der kan medføre en øget risiko for at udvikle fysiske og psykiske sundhedsmæssige problemer, herunder muskel- og skeletbesvær.

- Kvindelige arbejdstagere er mindre tilbøjelige end mænd til at tale om arbejdsrelaterede sundhedsmæssige risici og for at blive hørt, hvilket der er en række årsager til, men det skyldes først og fremmest, at de er underrepræsenteret i forhold til mænd i virksomheders arbejdsmiljøudvalg. Det medfører ofte en kønsbias med hensyn til de foranstaltninger vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, der træffes, til ulempe for kvinder.
- Kvindelige arbejdstagere er i særlig grad eksponeret for store følelsesmæssige krav samt arbejdsrelaterede psykiske belastninger og stress knyttet til beskæftigelsesmæssige segregeringsmønstre.
- Vores feltarbejde viste også et fremherskende "mandsdomineret" syn på arbejdsbetingede sygdomme og problemer knyttet til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og at dette er til ulempe for kvinder. For eksempel udvikles værktøjer til forvaltning af sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, personlige værnemidler og arbejdsstationer ofte i store træk til mænd og tager ikke højde for kvindekroppens fysiske karakteristika.

Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for migrantarbejdere

- Feltarbejdet viste, at migrantarbejdere ofte oplever vanskelige arbejdsvilkår, fordi de ikke har noget andet valg end at acceptere dem.
- Feltarbejdet viste også, at migrantarbejdere ofte har et ringere kendskab til de nationale bestemmelser for arbejdsvilkår, hvilket i nogle tilfælde skyldes sprogbarrierer.
- Migrantarbejdere med begrænset kendskab til det lokale sprog er ringere stillet, når det gælder kommunikation om og/eller forståelse af vejledninger og arbejdsprocesser i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og de kan finde det vanskeligt at deltage i uddannelsesaktiviteter i forbindelse med sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og at forstå deres arbejdstagerrettigheder fuldt ud. Det fører til misforståelser, manglende overholdelse af regler for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt flere ulykker og farlige situationer (f.eks. undladt brug af hjælpeværktøjer eller værnemidler). Deres manglende kendskab gør dem mere sårbare over for forskelsbehandling og ulovlig praksis, der måske ikke opfylder eksisterende lovkrav eller standarder i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.
- Migrantarbejdere påvirkes negativt af begrænset adgang til en række specifikke offentlige eller private tjenesteydelser såsom relevant indkvartering eller sundhedsydelse, hvilket påvirker både deres situation set i forhold til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og deres arbejdsevne. Migrantarbejdere angiver også at føle sig isoleret som følge af manglende sociale og familiemæssige netværk, hvilket kan føre til et dårligere psykisk helbred og andre sundhedsmæssige problemer.
- En yderligere faktor, der påvirker migrantarbejderen sundhed, og som blev afdækket af vores feltarbejde, er, at mange virksomheder undlader at tilrettelægge aktiviteter i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, der er specifikt rettet mod denne gruppe. Migrantarbejderen begrænsede repræsentation i samarbejdsudvalg gør ikke situationen bedre.
- Den omstændighed, at mange migrantarbejdere har en lav position i virksomhedshierarkiet, kombineret med en højere incidensrate for usikre ansættelsesvilkår og lavere kvalifikationer og kompetencer, kan forklare, hvorfor nogle arbejdsgivere tillægger det mindre betydning at have sundheds- og sikkerhedsforanstaltninger rettet mod denne gruppe end mod arbejdstagere på poster, der er vigtigere eller indebærer et større ansvar.

Specifikke psykosociale og organisatoriske risikofaktorer for LGBTI-arbejdstagere

- Feltarbejdet viste, at LGBTI-arbejdstagere ofte oplever forskelsbehandling, når de leder efter eller ansøger om et job, enten i form af ikke at blive ansat ved ansættelsesprocessens afslutning eller ved at trække sig undervejs i processen af frygt for ikke at blive accepteret. Mandlige rekrutteringsansvarlige er mindre tilbøjelige til at ansætte LGBTI-personer. Og LGBTI-arbejdstagere har en større sandsynlighed for at blive afskediget på grund af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet.
- Vores feltarbejde bekræftede det forhold, der kendes fra den foreliggende dokumentation, at transkønnede arbejdstagere i større grad er eksponeret for forskelsbehandlingspraksisser, udelukkelse fra rekrutteringsmuligheder, verbale overgreb, vold og mobning på arbejdspladsen samt dårligere arbejdsvilkår. I ekstreme tilfælde kan dette få transkønnede personer til at acceptere jobs med dårligere arbejdsvilkår og jobs, de er overkvalificeret til, da de finder det vanskeligt at finde bedre jobs, der er mere i overensstemmelse med deres kompetencer og kvalifikationer.
- Lesbiske arbejdstagere møder forskelsbehandling i dobbelt forstand, nemlig på grund af både køn og seksuel orientering. For homoseksuelle mænds vedkommende har feminine mænd en særlig høj risiko for at opleve forskelsbehandling og chikane på arbejdspladsen (navnlig i visse sektorer domineret af mænd) og for ikke at blive socialt accepteret eller forfremmet. Biseksuelle arbejdstagere er også stærkt marginaliserede, hvilket medfører forskelsbehandling og udstødelse på arbejdsmarkedet.
- LGBTI-arbejdstagere har gennemsnitligt en større sandsynlighed end andre grupper af arbejdstagere for at opleve chikane og indirekte forskelsbehandling på arbejdspladsen. LGBTI-arbejdstagere må ofte finde sig i forskellige former for subtil forskelsbehandling såsom jokes og latterliggørelse, blikke og sladder, som bidrager til en følelse af usikkerhed og ligefrem selvisolation. Chikane kan også have form af aggressive meningsudvekslinger og skænderier med overordnede og kan medføre, at LGBTI-arbejdstagere isoleres på arbejdspladsen og i sidste ende ligefrem fratræder før tid.
- En stor del af LGBTI-arbejdstagere skjuler deres seksualitet og kønsidentitet på arbejdet, oftest fordi det er den eneste måde at føle sig tryk og beskytte sig selv på, ligesom det kan være en nemmere vej til et bedre job eller være nødvendigt for at fastholde deres nuværende job. Dette udgør en specifik og derudover psykosocial risiko for LGBTI-arbejdstagere og påvirker ikke nødvendigvis kun LGBTI-personers valg af sektorer/fag som arbejdssted, men medfører også yderligere psykiske belastninger (med påvirkning af sundheden til følge).

Beskæftigelsesmæssige segregeringsmønstre

- Empirisk dokumentation viser beskæftigelsesmæssige segregeringsmønstre blandt kvinder og migrantarbejdere og i mere begrænset omfang blandt LGBTI-arbejdstagere, hvilket indikerer, at disse grupper af arbejdstagere i højere grad er repræsenteret i en række specifikke sektorer og fag, som er kendetegnet ved større eksponering for risici relateret til muskel- og knoglebesvær samt en større udbredelse af muskel- og knoglebesvær.
- Kvinder er hyppigere ansat i servicesektorer som sundhedssektoren og det sociale område, undervisning, ejendomsmæglervirksomhed, hotel- og restaurationsbranchen, rengøring og husholdning, servicearbejde i detailsektoren såsom skønhedsrelaterede sektorer (f.eks. frisørvirksomhed) og inden for visse fremstillingsaktiviteter, f.eks. fødevarerforarbejdning og tekstilindustrien). Kvindelige arbejdstagere er også oftere ansat i fag med krav om kvalifikationer på lavt eller mellemhøjt niveau såsom omsorgsarbejde, rengøringsarbejde, almindeligt kontor- og sekretærarbejde, teknikerarbejde og assisterende arbejde inden for

sundhedsområdet, undervisning og pædagogisk arbejde, arbejde inden for sundhedsområdet, kundeservice, manuelt arbejde med tilberedning af mad, almindeligt kontor- og kundeservicearbejde og salgsarbejde.

- Migrantarbejdere er i højere grad end indenlandske arbejdstagere ansat i specifikke sektorer/fag, som på engelsk kaldes "3D"-jobs (dirty (beskidt), dangerous (farligt) og demanding (krævende)) på grund af de dårlige arbejdsvilkår og øgede risici relateret til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Migrantarbejdere er desuden oftere ansat i en række specifikke sektorer som landbruget, fremstillingsvirksomhed, råstofudvinding, energi, engros- og detailhandel, hotelbranchen, catering og fastfood, sundhedssektoren og det sociale område samt byggeriet. De er også ofte ansat i fag for lavtuddannede og ufaglærte, for eksempel rengøringsarbejde, manuelt arbejde, manuelt arbejde med tilberedning af mad, gadesalg og -service og renovationsarbejde. Migrantarbejdere er i langt mindre grad ansat i en række fag med krav om kvalifikationer på mellemhøjt niveau, herunder servicearbejde, omsorgsarbejde og bygningsarbejde.
- Der foreligger kun begrænset dokumentation for beskæftigelsesmæssige segregeringsmønstre for LGBTI-arbejdstagere. Den foreliggende dokumentation og resultatet af vores feltarbejde viser imidlertid, at LGBTI-arbejdstagere oftere er ansat i sektorer og fag, hvor de har en forventning om at kunne føle sig trygtere og opleve en mindre grad af intolerance og forskelsbehandling, såkaldt "fordomsbaseret segregation". Det kan generelt føre til, at bøsser og biseksuelle mænd i højere grad er repræsenteret i kvindedominerede sektorer og fag og lesbiske arbejdstagere i mandsdominerede sektorer og fag. Nogle af disse sektorer og fag er forbundet med en større udbredelse af muskel- og skeletbesvær.

Analyse af praksisser og politikinitiativer

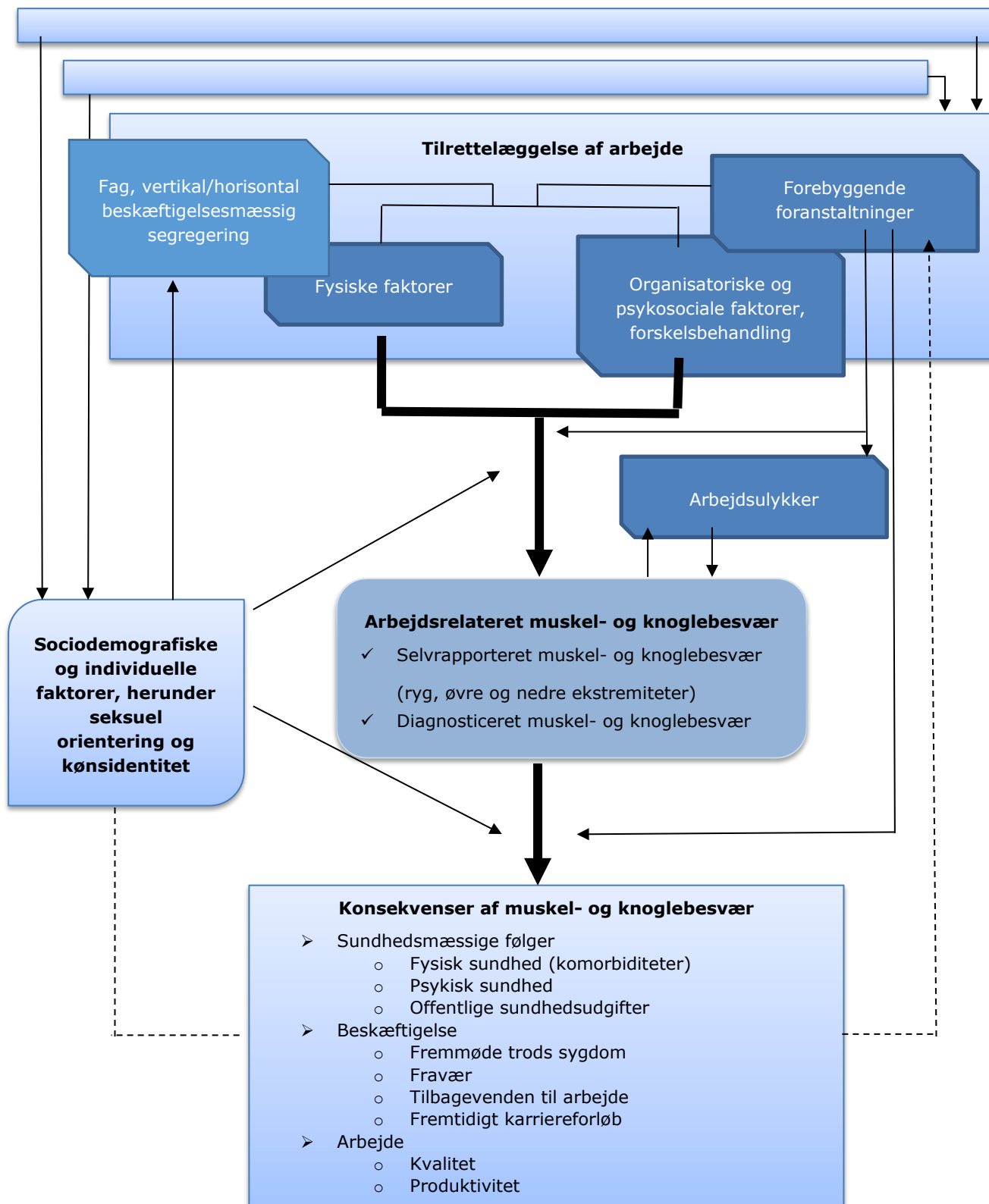
- Som led i dette forskningsprojekt har vi identificeret og foretaget en indgående analyse af ni eksempler på politikker eller virksomhedspraksisser i EU-medlemsstater, der har til formål at forbedre arbejdsmiljøet og begrænse risici relateret til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen blandt de tre grupper arbejdstagere, der er genstand for undersøgelsen, navnlig de fysiske og psykosociale eller organisatoriske risici, der er forbundet med muskel- og knoglebesvær.
- De analyserede politikker er en blanding af initiativer på EU-niveau, nationalt og regionalt niveau, som er gennemført af offentlige myndigheder, private og almennyttige organisationer og specifikt målrettet mod én eller flere af de tre grupper af arbejdstagere, vi her beskæftiger os med.
- Interventionerne er meget forskellige og omfatter risikovurderings-/forebyggelsesværktøjer, oplysningskampagner, uddannelse, rådgivning og vejledning, forskningsaktiviteter og specifikke arbejdstilsynsaktiviteter. Et overblik over de vigtigste karakteristika og indhold findes i tabel 1.

Politik anbefalinger

Som konklusion og på grundlag af resultaterne af dette forskningsprojekt har vi med støtte fra eksperter formuleret en række politik anbefalinger, som er sammenfattet nedenfor. Vellykket håndtering af problemer relateret til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt forebyggelse af muskel- og skeletbesvær i en stadig mere mangfoldig europæisk arbejdsstyrke kræver, at både virksomheder og offentlige myndigheder indarbejder tværfaglighed, medarbejderindflydelse, oplysning og forebyggelse i deres politikker og praksisser.

- *Øge tværfaglig forskning i muskel- og skeletbesvær, der tager højde for arbejdsstyrkens mangfoldighed*
- *Fremme et mangfoldighedsperspektiv hos offentlige myndigheder og arbejdstilsyn*
- *Vise virksomheder de positive effekter af at have en mangfoldig arbejdsstyrke*
- *Opbygge en kultur af inklusion og nultolerance over for forskelsbehandling i virksomheder*
- *Fremme en tilgang til aktiviteter til forebyggelse af muskel- og knoglebesvær baseret på aktiv medvirken, og på den måde give forskellige grupper i arbejdsstyrken en stemme*
- *Øge kendskabet til og fremme forebyggende aktiviteter i private virksomheder, navnlig virksomheder, der går efter specifikke grupper af arbejdstagere*
- *Udvikle ad hoc-værktøjer til håndtering af en mangfoldig arbejdsstyrke*
- *Udvikle et kønsperspektiv i offentlige politikker i relation til muskel- og knoglebesvær*
- *Forbedre arbejds- og sundhedsforhold i kvindedominerede sektorer og fag*
- *Behandle balancen mellem arbejdsliv og privatliv som et forhold, der vedrører sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen*
- *Udvikle ergonomisk udstyr og sikkerhedsudstyr, der er specifikt tilpasset kvinder*
- *Forbedre migrantarbejderes adgang til relevante offentlige sundheds- og arbejdsmarkedsmyndigheder og -tjenester*
- *Hjælpe migrantarbejdere med at tilpasse sig værtslandets arbejdskultur ved at oplyse om arbejdsrelaterede emner og emner i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, sociale rettigheder, og hvordan de får adgang til arbejdsmarkedet*
- *Hjælpe migrantarbejdere med at overvinde sprogbarrierer*
- *Fremme anerkendelsen af uddannelsesmæssige/faglige kvalifikationer, der er erhvervet i andre lande*
- *Øge kendskabet til de vigtigste arbejdsrelaterede sundhedsmæssige risikofaktorer, der påvirker LGBTI-arbejdstagere og øger denne gruppes synlighed*
- *Udvikle lovgivning om og administrative procedurer for sundhed og sikkerhed for ikke-binære personer*
- *Udvikle virksomhedspolitikker for LGBTI-personer, der tager højde for de forskellige forhold i disses arbejdsliv*

Figur 1: Teoretisk ramme om arbejdsrelateret muskel- og skeletbesvær

Kilde: EU-OSHA, *Work-related musculoskeletal disorders: prevalence, costs and demographics in the EU*, Det Europæiske Observatorium for Risikoovervågning, 2019, tilpasset dette projekt.

Table 1: Liste over analyserede udvalgte casestudier

Navn	Land	Målgruppe	Interventionstype	Ansvarlig enhed	Målsætninger/mål
National arbejdsmiljøstrategi	DK	Alle	Politikstrategi, retshåndhævelse, arbejdstilsyn, information og vejledning, forskning	Offentlig myndighed	At sikre et sikkert, trygt og sundt arbejdsmiljø i Danmark, så flere arbejdstagere oplever et langt og tilfredsstillende arbejdsliv. De tre vigtigste prioriterede interventionsområder er det psykosociale arbejdsmiljø, overbelastning af muskler og knogler samt alvorlige arbejdsulykker
Airbus Diversity and Inclusion policy (Airbus' mangfoldigheds- og inklusionspolitik)	EU	Kvinder og LGBTI-arbejdstagere	Involvering af arbejdstagere, uddannelse, oplysning, mægling og muligheder for hjemmearbejde	Privat virksomhed	At håndtere mangfoldighed, sikre lige muligheder og forebygge forskelsbehandling i virksomheden
Shared Concerns and Joint Recommendations on migrant domestic and care work (fælles anliggender og fælles anbefalinger for migrantarbejderes arbejde i private hjem og i plejesektoren)	EU	Migrantarbejdere	Oplysning	Forskellige interessenter, herunder fagforeninger og NGO'er	At øge kendskabet til og forhindre dårlige arbejdsvilkår, forskelsbehandling og begrænset adgang til social beskyttelse blandt migrantarbejdere (mobile arbejdstagere fra både EU og tredjelande), der arbejder i private hjem og i plejesektoren
Toolkit til risikovurdering for tredjelandsstatsborgere	IT	Migrantarbejdere	Risikovurderings-/forebyggelses-toolkit	Offentlig myndighed i samarbejde med arbejdsmarkedets parter	At give arbejdsgivere mulighed for at overholde lovkrav inden for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt at foretage risikovurderinger for arbejdstagere fra tredjelande og fremme specifikke aktiviteter i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, der er rettet mod dem
Diversity Policy at the Dutch Research Council (NWO) (mangfoldighedspolitik hos Dutch Research Council (NWO))	NL	Kvindelige arbejdstagere (men også LGBTI-arbejdstagere og migrantarbejdere)	Økonomisk støtte, support og vejledning	Offentlig myndighed	At mindske forskelsbehandling af kvinder i de akademiske institutioner, og dermed fremme en strategi for inkluderende og lige muligheder. Som målgruppe prioriteres i øjeblikket også andre dårligt stillede grupper såsom LGBTI-arbejdstagere, arbejdstagere med et handicap samt migrantarbejdere fra tredjelande

Mangfoldighed i arbejdsstyrken og muskel- og skeletbesvær: gennemgang af fakta og tal samt eksempler — Oversigt

Navn	Land	Målgruppe	Interventionstype	Ansvarlig enhed	Målsætninger/mål
Business Network for LGBTI Diversity and Inclusion (REDI) (erhvervsnetværk for LGBTI-mangfoldighed og -inklusion (REDI))	ES	LGBTI-arbejdstagere	Rådgivning og vejledning, oplysning, netværkssamarbejde med relevante interessenter, forskningsaktiviteter	Almennyttig forening	At fremme et inkluderende og respektfuldt miljø i de deltagende organisationer, som skal bidrage til social accept af LGBTI-arbejdstagere og udryddelse af sociokulturelle fordomme og forskelsbehandlingspraksisser, der hindrer LGBTI-arbejdstagere i at opnå faglige udvikling og optimale resultater
Toolkit for the Integration of the Gender Perspective in the Prevention of Occupational Risks (toolkit til integration af kønsperspektivet i forebyggelse af erhvervsbetingede risici)	ES	Kvindelige arbejdstagere	Risikovurderings-/forebyggelses-toolkit	Offentlig myndighed	Udvikling af et ad hoc-toolkit til indførelse af et kønsperspektiv i risikoforebyggelsesaktiviteter i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og nedbrydning af perspektivet om manden som prototype, der er fremherskende i de nuværende risikoforebyggelsesmønstre i relation til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen i Spanien
Women's Work Environment (kvinders arbejdsmiljø)	SE	Kvindelige arbejdstagere	Oplysninger, forskning, arbejdstilsyn, udvikling af risikovurderingsværktøjer	Offentlig myndighed	At forbedre kvinders arbejdsmiljø, med fokus på risici relateret til muskel- og knoglebesvær. Initiativet omfatter forskning i kvinders sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, nye måder at udføre arbejdstilsyn på og en række forskellige værktøjer til arbejdspladser
Transgender Workplace Support Guide (vejledning om transkønnede arbejdstagere på arbejdspladsen)	UK	LGBTI-arbejdstagere	Forskning, vejledning	Offentlig myndighed	At fremme vellykket integration af transkønnede arbejdstagere på arbejdspladser ved at give forskellige interessenter nyttig information og vejledning

Kilde: Udarbejdet af forfatteren.

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (EU-OSHA) bidrager til at gøre Europas arbejdspladser sikrere, sundere og mere produktive. Agenturet undersøger, udarbejder og formidler pålidelige, afbalancerede og upartiske arbejdsmiljømæssige oplysninger og tilrettelægger paneuropæiske oplysningskampagner. Agenturet blev oprettet af Den Europæiske Union i 1994 og har hjemsted i Bilbao i Spanien. Det samler repræsentanter fra Europa-Kommissionen, medlemsstaternes regeringer, arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt førende eksperter i hver af EU's medlemsstater og lande uden for EU.

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur

Santiago de Compostela 12, 5th floor
E-48003 Bilbao, Spanien
Tlf. +34 944358400
Fax +34 944358401
E-mail: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

